

Protocol dyslexie / dyscalculie

ISW Irenestraat

Inleiding

In dit beleidsstuk wordt ten behoeve van de leesbaarheid alleen in de mannelijke vorm geschreven. Daar waar mannelijke voornaamwoorden worden gebruikt, kunnen ook vrouwelijke worden gelezen.

In gevallen waarin het dyslexiebeleid niet voorziet beslist de directie

Doelstelling: *Het proces naar het diploma versoepelen zonder het niveau van dit diploma te verlagen.*

Dyslexie

Gehanteerd wordt de definitie van de Stichting Dyslexie Nederland (2005): Dyslexie is een specifieke stoornis die zich kenmerkt door een hardnekkig probleem met het aanleren en het accuraat en / of vlot toepassen van lezen en / of spellen op woordniveau, dat niet het gevolg is van omgevingsfactoren en / of een lichamelijke, neurologische of algemene verstandelijke beperking (SDN2016).

Dyscalculie

Gehanteerd wordt de definitie uit het protocol Ernstige Reken-Wiskundeproblemen en Dyscalculie VO (ERDW VO) samengesteld in opdracht van het ministerie van OCW: dyscalculie is een stoornis die zich kenmerkt door een hardnekkig rekenprobleem, dat ondanks langdurige deskundige begeleiding en zorgvuldige afstemming, hardnekkig blijft en onveranderd blijft bestaan.

Uitgangspunten:

Het dyslexiebeleid van ISW gaat uit van de volgende punten:

- een leerling wordt voorbereid om met succes hun eindexamen af te ronden;
- een leerling moet dat type onderwijs kunnen volgen dat recht doet aan zijn capaciteiten;
- een leerling met een handicap moet het onderwijs kunnen doorlopen op een manier die is aangepast aan zijn mogelijkheden. Dit is wettelijk geregeld (zie

noot 1). Dyslexie / dyscalculie wordt in dit kader als een handicap erkend. De diagnose dyslexie / dyscalculie geeft de leerling recht op faciliteiten. Deze faciliteiten moeten door de onderzoeker in het onderzoeksverslag gemotiveerd worden. Hierbij worden de richtlijnen van het Ministerie van OCW gevolgd. Wijzigingen in deze richtlijnen moeten worden verwerkt in het schoolbeleid;

- de diagnose dyslexie / dyscalculie (met daaraan gekoppeld een dyslexieverklaring) kan alleen gesteld worden door professionals die gekwalificeerd zijn voor het uitvoeren van psychodiagnostisch onderzoek; daartoe is een academische graad in de klinische (kinder- en jeugd-) psychologie of orthopedagogiek vereist; alsmede is vereist een bekwaamheidsregistratie in de
- psychodiagnostiek, minimaal op het niveau van de BIG-registratie (Beroepen in de Individuele Gezondheidszorg) Gezondheidszorgpsycholoog;
- alleen de in de verklaring genoemde faciliteiten kunnen, mits door de schoolleiding toegestaan, worden toegekend;
- de directie laat zich adviseren door de orthopedagoog / GZ-psycholoog / in het al dan niet toekennen van faciliteiten of het geven van dispensaties. De directie beslist in deze.

Faciliteiten / Hulpmiddelen

Van welke hulpmiddelen een dyslectische leerling gebruik mag maken, is afhankelijk van de indicatiestelling. De directie kent de faciliteiten, gericht op de persoon, toe. De toegestane aanpassingen en leer- en / of hulpmiddelen voor dyslectische leerlingen op het ISW Irenestraat (het betreft alleen faciliteiten en hulpmiddelen die zijn toegestaan bij het examen) zijn:

- toetsen (Arial; 12 punts);
- extra tijd (20% van de toegestane tijd voor een repetitie, schriftelijke overhoring examen);
- hulpmiddelen zoals: daisy speler, laptop, readingpen, computersoftware, voor zover binnen wettelijke kaders toegestaan is. Zo is het gebruik van een digitaal woordenboek niet toegestaan en moet dit op de computer en de readingpen zijn uitgeschakeld;
- bij schoolexamens en examens werken leerlingen op door de school gecontroleerde computers / laptops; de spellingcontrole hoeft niet uitgeschakeld te worden;
- de procedure zoals beschreven in het document van de CEVO, wordt gevolgd bij school- en eindexamens;
- aangepaste beoordeling van mondeling/schriftelijk werk binnen de kaders van de examennormering;

- gebruik van de dyslexieversie van kijk- en luistertoetsen;
- in de eerste twee jaren moeten talen worden gevolgd. In uitzonderlijke gevallen kan dispensatie (in de tweede klas) worden aangevraagd volgens een vastgestelde procedure (zie bijlage). De leerling kan geen examen afleggen in het vak waarvoor dispensatie is verleend. Leerlingen waarvan verwacht wordt dat ze de bovenbouw afronden op de havo hebben geen recht op dispensatie voor een moderne vreemde taal;
- maatschappelijke en onderwijskundige veranderingen moeten worden gevolgd en vastgelegd in het schoolbeleid. Dit beleid zorgt ervoor dat leerlingen, ouders, docenten en schoolleiding kunnen zien wat is afgesproken met betrekking tot de bijzondere begeleiding van dyslectische leerlingen. Het beleid moet jaarlijks worden geactualiseerd. In mavo-4 wordt definitief bekeken of een dyslectische leerling naast extra tijd baat heeft bij het gebruik van hulpmiddelen zoals een laptop, readingpen en daisy speler. Aangegeven hulpmiddelen worden genoteerd en vervolgens gebruikt bij alle toetsen (vooral spelling Nederlands en de moderne vreemde talen), tentamens en examens. Niet vastgelegde hulpmiddelen kunnen vervolgens niet meer worden ingezet bij het examen.

De toegestane aanpassingen en leer- en / of hulpmiddelen voor dyscalculische leerlingen op ISW Irenestraat (het betreft alleen faciliteiten en hulpmiddelen die zijn toegestaan bij het examen) zijn:

- extra tijd (20% van de toegestane tijd voor een repetitie, schriftelijke overhoring., examen) voor toetsen waar een rekenkundig element in zit. (Te denken valt aan vakken als: wiskunde, natuurkunde, biologie, scheikunde, economie, aardrijkskunde) ;
- hulpmiddelen zoals een rekenmachine.

Toegestane hulpmiddelen en faciliteiten bij het schoolexamen en centrale examens:

- alle bovengenoemde hulpmiddelen en faciliteiten worden toegepast volgens de protocollen van de CEVO.

Verantwoordelijkheden

Dyslexiecoach:

- onderhoudt de contacten met de schoolleiding;
- houdt veranderingen bij wat betreft wettelijke regelingen en de examinering;

- stelt indien noodzakelijk het protocol op basis van nieuwe wettelijke maatregelen bij;
- ziet toe op het naleven van alle regels en spreekt mensen aan op het niet naleven van afspraken;
- is aanspreekpunt voor docenten;
- regelt en organiseert de dyslexiescreening bij de brugklasleerlingen;
- behartigt de belangen van de dyslectische / dyscalculische leerling gedurende zijn gehele schoolloopbaan;
- de dyslectische leerling wordt, waar nodig, gedurende zijn loopbaan extra begeleid door de dyslexiecoach, geholpen door een docent die hiervoor taakuren krijgt, betreffende de volgende onderdelen: leerstrategieën, leesvaardigheid, computervaardigheid, emotioneel welbevinden, etc.;
- de dyscalculische leerling wordt, waar nodig, gedurende zijn loopbaan extra begeleid door de dyslexiecoach, geholpen door een docent die hiervoor taakuren krijgt, betreffende de onderdelen: rekenvaardigheid, rekenstrategieën;
- informeert de docenten wat betreft de specifieke problematiek van de leerling;
- dyslectische / dyscalculische leerlingen krijgen jaarlijks een gesprek met de dyslexiecoach. Tijdens dit gesprek wordt de nieuwe dyslexiekaart gegeven en wordt er bekeken welke faciliteiten noodzakelijk zijn. Er wordt een verslag gemaakt van dit gesprek in Magister, waarin ook de toegestane faciliteiten worden genoemd;
- onderhoudt contacten met de ouders en de leerlingen in overleg met de orthopedagoog / GZ-psycholoog;
- organiseert bijeenkomsten voor de dyslectische leerlingen op school, het zgn dyslexiecafé;
- legt in samenwerking met orthopedagoog / GZ-psycholoog een dossier aan van elke dyslectische leerling. In dit dossier dient zowel de dyslexieverklaring als het onderzoeksverslag aanwezig te zijn.

Mentor:

- houdt de vorderingen van zijn mentorleerlingen met dyslexie / dyscalculie in de gaten. Geeft aan de dyslexiecoach door als een leerling problemen ondervindt door zijn dyslexie / dyscalculie.

Docent:

- is verantwoordelijk voor de uitvoering van de faciliteiten waar de dyslectische / dyscalculische leerlingen recht op hebben;

- houdt rekening met de problematiek van de dyslectische leerling bij het aanreiken van de lesstof (zie Dyslexie Protocol Voortgezet Onderwijs);
- is verantwoordelijk voor contacten over de dyslectische / dyscalculische leerlingen met de dyslexiecoach op zijn/haar vakgebied.

Ouders/Leerling:

- ouders zorgen ervoor dat school in het bezit is van een verslag en een dyslexieverklaring / dyscalculieverklaring van hun dyslectische / dyscalculische zoon / dochter;
- de dyslectische / dyscalculische leerling kan te allen tijde op verzoek van docenten zijn dyslexiekaart tonen;
- ouders zijn verantwoordelijk voor aanschaf van hulpmiddelen voor dyslectische leerlingen. (Hierop geldt de uitzondering dat digitale boeken, naast de normale boeken set wel vergoed worden door school.)

Dyslexiebeleid bij Nederlands en de moderne vreemde talen:

Het dyslexiebeleid voor Nederlands onderschrijft de begeleiding van dyslectische leerlingen zoals beschreven in het protocol van het KPC. Het betreft hier de onderdelen lezen, woordenschatuitbreiding, schrijven, spelling en grammatica.

Leerlingen moeten kunnen inschatten wanneer een tekst foutloos geschreven moet zijn. Met gebruik van hulpmiddelen moeten zij in die gevallen daadwerkelijk een correct gespelde tekst kunnen schrijven. Leerlingen moeten daarom leren:

- in welke omstandigheden een tekst geen spelfouten mag bevatten;
- met welke hulpmiddelen (en hulp) je tot een tekst zonder spelfouten kunt komen.

Dyslectische leerlingen mogen bij alle werken gebruik maken van eerder beschreven faciliteiten voor deze leerlingen (mits vermeld in zijn dyslexieverklaring).

Toetsen

Voor het afnemen van toetsen in alle klassen tot aan het examenjaar geldt:

- spelling, idiomatische en grammaticale fouten mogen het resultaat op een toets niet beïnvloeden, tenzij dit een onderdeel is van de toets. Hier worden geen punten voor afgetrokken, tenzij het antwoord er minder juist of zelfs fout door wordt. De fouten worden wel aangemerkt;
- bij toetsen waarbij twee zaken worden getoetst, waarvan één spelling, idioom en/of grammatica is, telt dit onderdeel voor maximaal 40% mee voor het cijfer;

- onderdelen waar alleen wordt getoetst op spelling, idioom en grammatica, worden door de docent nagekeken en moeten door de leerling worden verbeterd. Hiervoor mogen de nodige hulpmiddelen worden gebruikt (alleen de hulpmiddelen die in de dyslexieverklaring staan vermeld). De leerling krijgt voor deze onderdelen (dictee, woordjes, etc....) geen cijfer, wanneer het cijfer te nadele is van de leerling;
- het toestaan van toegekende hulpmiddelen.

Vakspecifieke regels voor de moderne vreemde talen

Fonetisch juiste spelling wordt bij de moderne vreemde talen niet fout gerekend.

Fraude

Bij misbruik van faciliteiten tijdens overhoringen, proefwerken, (school-) examens wordt, in overleg met de verantwoordelijke teamleider, het behaalde of te behalen cijfer verlaagd met maximaal 9 punten (minimum cijfer: 1).

Aanbevelingen:

Toetsen voor iedereen in Arial 12-punts aanleveren.

Literatuurlijst:

- protocol dyslexie voortgezet onderwijs KPC Groep (2013);
- handleiding voor de van het centraal examen met gebruik van de tekstverwerker (CEVO);
- correctievoorschriften eindexamens (CEVO 2007);
- protocol geheimhouding;
- protocol ERWD VO.

Noten:

- 1) volgens artikel 55 van het Examenbesluit en artikel 19 van het Besluit Staatsexamens 1978
- 2) art. 11 van de Wet op het Voortgezet Onderwijs, art. 26^e en art. 21 van het Inrichtingsbesluit WVO

Achtergrond Informatie

Toestaan van fonetische spelling

Als de leerling woorden vermijdt omdat hij de spelling niet beheerst, kan dit tot gevolg hebben dat de leerling weinig opschrijft of inhoudelijk niet de juiste alternatieven

woorden kiest, terwijl hij/zij deze wel beheerst. Het toestaan van fonetische spelling kan in die gevallen het werk leesbaar houden.

Examen

Bij de schoolexamens bepaalt spelling voor 5 % het cijfer; bij het eindexamen bepaalt spelling voor 10% het cijfer. Gemiddeld bepaalt spelling voor 7,5% het eindcijfer voor het vak Nederlands.

Computer/laptops

Voor het afnemen van toetsen, examens etc. wordt ernaar gestreefd dyslectische leerlingen in aparte ruimtes te toetsen. Dit gebeurt op "schone" laptops van school met daarop het programma: Microsoft Office. Andere noodzakelijke programma's moeten door de leerling en / of vakdocent bij de dyslexiecoördinator worden aangevraagd.

Bijlage 1

Procedure: Het toekennen van extra faciliteiten en / of hulpmiddelen

Bij het toekennen van een dyslexieverklaring of bij aanname van een leerling met een verklaring, wordt door de directie bepaald of de leerling naast extra tijd baat heeft bij het gebruik van andere faciliteiten/hulpmiddelen. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen leerlingen die voor schrijven dyslectisch zijn bevonden, voor lezen of voor beiden.

Indien de leerling door zijn dyslexie problemen ondervindt bij dat type onderwijs dat aansluit bij zijn capaciteiten, kunnen ouders extra faciliteiten en/of hulpmiddelen aanvragen.

Voor de aanvraag van dispensatie van een moderne vreemde taal in de onderbouw wordt de volgende procedure doorlopen.

Hierbij geldt dat op de mavo, in de onderbouw, 1 moderne vreemde taal naast Engels verplicht is. Bij leerlingen met de ambitie om door te stromen naar de havo kan geen dispensatie worden verleend, omdat dit binnen de havo niet is toegestaan, bij de overgang van 2 mavo naar 3 havo.

De dispensatie voor Frans of Duits kan dan ook alleen worden verstrekt bij de overgang van klas 1 naar klas 2. Dispensatie in de bovenbouw is niet van toepassing in verband met het kiezen van een vakkenpakket, waarbij zowel Frans als Duits uit het pakket kunnen worden gelaten. Dispensatie wordt gezien als uiterste aanpassing. Er moet tijdens de vrijkomende uren een alternatief lesprogramma worden gevolgd.

- ouders dienen een schriftelijk verzoek met onderbouwing in bij de betreffende teamleider;
- de teamleider doet onderzoek (cijferbeeld, verzuim en dyslexieverklaring) en nodigt ouders en kind uit voor een gesprek. Bij dit gesprek is de dyslexiecoach aanwezig;
- indien het verzoek gegrond lijkt te zijn, wordt door de dyslexiecoach een tweede onderzoek gestart waarbij:

- cijferbeeld en verzuim van de leerling worden bekeken;
 - gekeken wordt naar de motivatie, inzet en capaciteiten van de leerling;
 - gekeken wordt naar de profielkeuze/ het carrièrebeeld van de leerling;
 - advies van de vakdocenten Nederlands en moderne vreemde talen wordt ingewonnen;
 - het huiswerkgedrag van de leerling wordt gemonitord. Hierbij houdt de leerling gedurende 4 tot 6 weken de tijd bij die hij aan zijn huiswerk besteedt.
- ouders dienen zelf te zorgen voor een verklaring van een GZ-psycholoog welke de aanvraag onderbouwt. Deze verklaring wordt ingeleverd bij de dyslexiecoach;
 - de dyslexiecoach komt met behulp van de verkregen gegevens tot een beargumenteerd advies en legt deze voor aan de teamleider;
 - de teamleider neemt een voorgenomen besluit over het wel of niet toekennen van de aanvraag. Dit besluit moet worden bevestigd door de schoolleiding. Bij een positief bevestigd besluit zal de teamleider een verklaring uitschrijven;
 - wanneer de dispensatie is toegekend, komen de cijfers voor het betreffende vak te vervallen;
 - de dyslexiecoach licht de ouders in over de uitkomst van de aanvraag.

Bij het afwijzen van het verzoek kunnen kan de ouder(s)/verzorger(s) een nieuw verzoek indienen wanneer de situatie van de leerling wijzigt.